

552

70796

70796

ԵՔՍԿՈՒՐՍԻՈՆ
ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆՍԵՐԻՆԻ ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Յ Ե Ր Ե Վ Ա Ն 1 9

15770

ԴԳՐԱՐԱՆ

ស្រី ១០១ ៤៣៧ ប្រទេស
រាជស្រី ២៤៣ ៧១៣ ប្រទេស
៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០
រាជស្រី ១០១ ៤៣៧ ប្រទេស

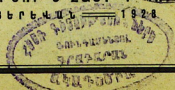
រាជស្រី ១០១ ៤៣៧ ប្រទេស
១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០

04491 A I 7928

ԵՔՍԿՈՒՐՍԻՈՆ ՄԱՐԺՐՈՒՏՆԵՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

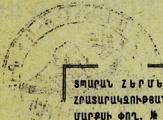
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԻ-Ի ԱՌԷՏ-ԲԱԺՆԻ
ՅԵՐԵՎԱՆ 1928

ЭКСПУРСИОННЫЕ МАРШРУТЫ по С. С. Р. Армении

И з д. С. П. С. А р м е н и и

1928 — Э р и в а н ь

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԵՐԱԿԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԱԳՈՒԹՅԱՆ,
ՄԱՐԲՍԻ ՓՈՂ. № 29

ԳՐԱԴԱՐԱՆ. 667բ

ՏԻՐԱԺ 2000.

I ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՄԱՐԾՐՈՒՏՆԵՐ

ՄԱՐԾՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Տեսչու-
թյուն

3

1. Հին Յերեկանի առևտրա-
կան և արհեստանոցների շար-
քերը:

Քարվանսարաններ: «Զա-
ռափխանա»: Հանթար:

Սարգարի պալատի (կանա-
նոցի և պալատական մեջիդի)

Ֆազուրդները: Ամրոցը:

Դարախանաներ:

Գյոյ. Մեջիդ:

Հին Յերեկանի առևտրականների և ար-
հեստավորների միությունները: Յերեկանի
կապը Անդրկովկասի և Պարսկաստանի քա-
ղաքների հետ:

Յերեկանի խանութքերը: վարչական ձևը:
Խանի ընդանեկան կյանքը: Զորքը: Յերե-
վանի պարզաբնույթի առանցքի ձևը:

Պարսկական ճարտարապետությունը: Նրա
զարգարանքի առանձնահատկությունները:

1 որ

ՄԱՐՇԻՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Տեղագրություն

Հին Արևելյան բաղանիք:

Հին բաղանիքի շերտացման սխեմա:

Կոնդ: Նրա թաղերը: Կոզեռ:

Հին Յերևանի մասնավոր կյանքը:

Հին այգիներ: Հնձան:

Գինեգործության հին ձևերը:

Յերեկոյան՝

Զբոսանք կոմունարների
այգում:

Ստեռլա Ալլահվերդյանի արձանը:

2. Կուլտուրայի տուն.
ա) պետթանգարան.Սուրեն Սպանդարյանի արձանը:
Բաժիններ՝ գեղարվեստական, հնագիտական,
ազգագրական, պատմագրական և հեղափո-
խական (հեղափոխական գործիչների պատ-
կերները):

I որ

ՄԱՐՇԲՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Տեղու- թյուն
բ) Գիտության և գեղար- վեստի ինստիտուտը.	Ինստիտուտի բաժինները և աշխատանք- ները:	
գ) Բանֆակի քիմիական և ընապատմական կաբինետը.	Բանֆակի նշանակութունը բանվոր- մասնագետների նախապատրաստության գործում:	
դ) Հանրային մատենադա- րան Ա. Ֆ. Մյասնիկյանի անվան.	Գրադարանի հարստությունները, Հն- թերցարան՝ ընդհանուր և մանկական:	
Մանկավարժական թան- դարան.	Հնդհանուր և գավառագիտական մասերը:	
Գյուղատնտեսական թան- դարան (և իր լաբորատո- րիան).	Տեղական բուսաբանական և կենդանո- բանական ժողովածուներ:	

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Տեղում- թյուն
Գեղարվեստական-արդյու- նաբերական տեխնիկում. 3. Գյուղացու տուն: Պոլիգրաֆտրեստի I տպա- րան: Հայկինոյի լաբորատորիա և գործարան: Կոնսերվատորիա: Պոլիգրաֆտրեստի II տպա- րան:	Նկարչական և քանդակագործական դա- սարաններ: Բրուտանոց: Գյուղացու՝ քաղաքում ոթկանելու հար- մարությունները հնում և այժմ: Լինոտիպ, ձուլարտն: Հայկինո ընկերության գործունեյությու- նը Հայաստանում և ֆիլմաների արտադը- րությունը: Գործիքավոր և ձայնական յերաժշտու- թյան դասարաններ: Վիմագրատուն, ցինկոգրաֆիա, գծարան, կազմատուն:	1 որ

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Տեղա-
թյուն

Հուսաշխի տուն:

Համալսարանական թաղ:

Ջրմուղ (ջրամբար):

Յերեկոյան՝

Հիդրոշեն:

4. Ժողկոմխորհ, Կենտ-
գործկոմ և Պետպլան:

Հուսաշխի տան աշխատանքները:

Պետ-համալսարան: Նրա լաբորատորիա-
ներն ու կաբինետները, բնապատմական
թանգարանը, գրադարանը, անատոմիկումը
և գյուղատնտեսական ֆերման:Քաղաքի ջրի մատակարարումը: («Քառա-
սուն աղբյուրներ» և Գետառ):Խորում-Բուլաղի ձորը՝ բազալտի և տու-
ֆի շերտեր: Յելեքտրակայանի կառուցված-
քը և նշանակութունը:Հայաստանի Մ. Խ. Հանրապետության
բարձրագույն հիմնարկները:

1 ու

ՄԱՐՇԻՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Տեղում- թյուն
Կոնսերվի գործարան: Կայարանի թաղ. ա) Հայրամբակի գործարան. բ) 1 Կաշու գործարան. գ) Կարբիդի գործարան. դ) Մեքանիկական գործարան.	Պտուղների չորացում ու կոնսերվացում: Բամբակ-գտարան, ձեթի և ոճառի պատրաստություն: Բանվորական կարմիր անկյուն: Կաշու մշակում. սոսնձագործություն, ելեկտր-աղաց: Կարբիդի պատրաստությունը: Կարբիդի նշանակությունը: Փականագործ և շրջատաշ բաժինների ձուլարան, դարբնոց, կաղապարանոց:	

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Տեղագրութուն .
Յերեկոյան՝ Այցելություն ՀԿԿ Կենտկոմի և Ագիտպրոպ-կարինետի. Ծ. Գորգի արհեստանոց: «Արարատ» գործարան: Գարեջրի և լիմոնադի գործարան: Հրազդանի կամուրջ:	Կուսակցական բարձր հիմնարկները Հայաստանում: Գորգագործության տեխնիկա: Տնայագործական գորգագործությունը Հայաստանում: Գինեգործական, ողեքարշ, կոնյակային բաժինները, տակառաշինարան, նկուղներ: Կարմիր անկյուն: Բանվորական կենցաղ: Գարեջուր և լիմոնադ շինելու տեխնիկան: 1679 թվի յերկրաշարժը. հնի կործանու-	1 որ

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Ցկողու- թյուն
1 Խորհրդային տնտեսու- թյուն:	մը և նորի կառուցումը: Դալմայի ջրանցքը: Դինգեր: Դարեջրի գործարան: Այգեգործական կայան: Այգեգործությունն ու պտղաբուծությունը Հայաստանում: Ողերևութաբանական կայան:	

II ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ ՅԵՐԵՎԱՆԻՑ

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- վորու- թյուն.	Տեսողու- թյուն	Ճամբի թանգ(մեկ բուլղու.թ.)	11
1. Յերևան (ավտոմոբիլով)	Փառաքարի մոտ—3-րդ Խորհրդային տնտեսություն (հացաբույսեր, բամբակ, խոտաբուծություն):		1 որ		
Զվարթնոց:	Կլոր յեռահարկ տաճարի ավերակներ. կաթողիկոսական ապարանքներ սեպագիր արձանագրություն:				
Եջմիածին:	Փորձադաշտ: Այգեգործական կոոպերացիա: Շերամապահական կայան: Արհեստական լիճ. տնտեսի վերականգնում: Կրոնական պաշտամունքի հուշարձաններ—Ս. Եջմիած-	20			

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հեռա-
վարութ-
եղմ
Տեղում-
թյուն
Ճամբի
ծախք(մեկ
ուղղութ.)

Այդը Լիճ,

2. Յերևան (Լիսոնով-Փուր-
զոնով)

Վոդջարերդ:

նի, Հռիփսիմեյի և Գալիանեյի տա-
ճարները:Հնագիտական և պատմաազգա-
գրական թանգարան: Մատենադա-
րանը:Տասն և հինգ կոմունարների
գերեզման-հուշարձանը:Լճի ծագումը: Զրամբարձ մեքե-
նաներ: Հարևան գյուղերի հողերի
վոռոգումը:

15

4 որ

Մերձլեռնային գոտու տնտեսու-
թյունը: Մովային քարացած վոս
տրիններ, քարայրեր:

Գառնի:

Ձորի պատմական նշանակու-
թյունը: Գառնի ամրոցը՝ հռոմեյա-
կան զորքերի կայան. «Տրդատի
թախտ»:

37

Գեղարդ:

Ժայռափոր վանքեր:

Ղամարլու:

Ղամարլուն՝ Գառնի-Բասարի և
Վեդի-Բասարի կենտրոն: Լեռնային
գետերի վոևոդոլական նշանակու-
թյունը: Ստորագիւր գոտու տնտե-
սությունը (բամբակ, բրինձ, քուն-
ջուտ, ծխախոտ):

Կոնյակի գործարաններ:

Դվին Արտաշար:

Դվին մայրաքաղաքի ամրոցի և
միջնաբերդի մնացորդները:

25

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- վորութ. կէլ.	Տեղում- քան	Ճամբի ծախս(մեկ ուղևութ.)
Յերևան (Ղամարլու-Յերեվան-խճուղի կամ յերկաթուղի): 3. Յերևան (ավտոմոբիլով) Ելառ	Նոր Արարկիր և նրա տեքստիլ տնայնագործությունը: Քանաքեռ Աբովյանի տունը: Յերկրաբանական իւզումությունը մինչև Յելենովկա: (աքաղիւիան): Տնտեսության փոփո- խվելը բարձրության փոփոխվելու հետ միասին: Ելառի սեպագիր արձանագրու- թյունը:	30	2 որ	

Արզնի:

Սուխոյ Ֆանտան:

Սևան (Յելենովկա):

Հանքային ջրեր, սանատորիաներ:

Ռուս մալահանների նիստ ու
կացը, տնտեսությունը, կրոնական
հայացքները: Պրիգուլններ:

Ձկնաբանական կայան: Սևանա
լիճ, (շրջագայություն շոգենավով):
Սևանա կղզին և նրա վանքերը. ար-
շալույսն ու վեջալույսը Սևանա
կղզու վրա:

70

III ԼԵՆԻՆԱԿԱՆԻ ՄԱՐՇՐՈՒՑՆԵՐ

16

ՄԱՐՇՐՈՒՑՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Տեղում-
թյուն

1. Քաղաքային այգի:

Տեսարաններ բլուրից. լեռների պանորա-
մա: Շիրակի դաշտի յերկրաբանական ծա-
գումը: Լենինականի հիմնարկումը: Հոկտեմ-
բերյան հեղափոխության անդրադարձումն
ու խորհրդայնացումը:

1 որ

Գարեջրի գործարան:

Նոր սարքավորում:

Կույրերի դպրոցը:

Գրագիտության և յերաժշտության ու-
սուցումը: Արհեստներ:

«Ղարնավուճ» տան:

Բարձր Հայքի (Կարնի դաշտի) հնաձև
շենքերի նմուշ. դրանց յերկրաշարժների
ցնցումներին հարմարեցրած լինելը:

Մանածագործարան

Սարքավորումը: Արտադրության տեխ-

ՄԱՐՇԻՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Տեղու-
թյուն

17

նիկան: Արտադրանքները: Բանվորների
կազմն ու կենցաղը:

Ամերկոս և նրա վորրանոցները (ազա-
րակներ և արհեստանոցներ):

Շիրակի սևահողի արգավանդությունը:
Հացահատիկային կուլտուրան: Բանջարա-
րուծությունը (շաքարաբազուկ ցանելու
փորձերը):

Պալիգոն

Յերեկոյան:

Փորձագաշտ:

Այց Սևերսկի պոստին և
Ախուրյան գետի ափերին:

07757

8267
7978

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- վորութ. կիւմ.	Տեղում- քան	Ճամբի ծախս(մեկ ուղևութ.)
2. Մարմաշեն և Կապա գյուղը (ավստոսթիլով) Շիրկանար,	Մարմաշենի տաճարի ճարտա- րապետությունը: Գյուղի պատմու- թյունը: Գյուղացիական տունը ու տնտեսությունը: Շրջանի յերկրաբան. կազմությու- նը: Տեղական լավային շերտը: (Հա- մեմատություն տուֆերի, մասնա- վորապես Արթիկի տուֆի և պեմ- զայի հետ): Տունել գլխավոր առուն և նրա ցանցը: Նշանակությունը գավառի տնտեսության համար: Լեն- հիդրոշեն:	12	1 որ	
Յերեկոյան՝ այց՝ Ալեքսանդրովկա Բայանդուր գյուղերին:	Յերկրաշարժի հետքերը: Սեյսմա- դիմացիկ շենքեր: Գյուղացիների կենցաղը նոր շենքերի մեջ:	6		

IV ՎԵՐԵԼԻ ԱՐԱԳԱՆԻ ԳԱԳԱԹԸ

ՄԱՐՇԻՐՈՒՑՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- վորակ կիմ	Տեղա- թյուն	Ճամբի ծախս (մեկ ուղևույթ)
1. Յերևանից (ավստմորի- լով) Եջմիածին			4 որ	
Ոչապան:	Քասախի կամուրջը:			
	Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանը, Սյունը խոյակով:			
Սչտարակ:	Այգեղործությունը: Գինեգոր- ծությունը: Հին հնձաններ և կա- րասներ:	40		
	Տեղացիների հին շենքերն ու կենցաղը:			
Բյուրական (վոստով կավ ձիով)	Բյուրականը վորպես ամարանոց	12		

ՄԱՐՇԻՐՈՒՑՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
վորութ-
կից
Ցեղութ-
յան
Ճամբի
ժամբ(մեկ
ուղղութ.)

Սարվորների վրանները:
(գիշերել)

Սարվորների կյանքը: Յերեկո-
յան կիթը: Վերջալույսի տեսարանը
դեպի Արարատյան դաշտը:

Արագածի գագաթը:

Յերկրաբանական դիտողու-
թյուններ Եղմիածնից մինչև Արա-
գածի գագաթը: Հողերի տեսակնե-
րի, բույսերի և կենդանական աշ-
խարհի փոփոխվելը վարից վեր ուղ-
ղությամբ:

30

Մեզալիտները (մենգիրներ, դոլ-
մեններ, կրոմլեխներ) և նախնա-
կան շրջանի վոռոգման սխառնե-
րի մնացորդները Արագածի լանջե-
րին:

Արագածի խառնարանը: Նրա

Թագի արտաքին և ներքին կողմի-
րը: Սառցային լճակներ: Սառցա
րան: Արագածից իջնող ջրերը:

Տնտեսության ձևերի փոփոխվե-
լը Արագածի լանջերին: Անասնապա-
հությունը յայլաներում: Սարվոր-
ներ: Քյուրդեր և յեզդիներ:

(Եջ գեպի Ղազնաֆար-Ցերեան
կամ Հառիճ-Լենինական):

2. Լենինականից (կառ-
նով):

Արթիկ:

Տուֆի քարահանքը: Նրա շահա-
գործումը: Արթիկի տաճարի ճար-
տարապետությունը: Արթիկի գյու-

Ծոր

4

ՄԱՐՇԵՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հեռա-
փոստ.
կլմ.
Տեղագի-
թյուն
Ճագարի
ծախս(մեկ
ուղղութ.)

Հառիճ (Ղպշաղ) (գիշերել), (վոսոՎ կամ ձիով). Զիարաթ լեռան մոտով. Քրդական վրաններ լճակի ափին. (Գիշերել). Արագածի գագաթը.	դացիս կան առնել, տնտեսությունն ու կենցաղը. Մերձլեռնային գոտու գյուղա- ցու տնտեսությունը. Հառիճի տաճարի ճարտարապե- տությունը. Լեռան հրաբլիսային ծագումը. Վերջալույսը Շիրակի դաշտում. Քրդական կենցաղը. Դիտողություններ՝ յերկրաբա- նական առանձնահատկություննե- րի, հողի, բուսականության և կեն- դանական աշխարհի փոփոխության Շիրակի դաշտից սկսած մինչև Ա- րագածի գագաթը. Դագաթի ու- սումնասիրություն.
--	---

27

30

Վ. ՄԱՐԾՐՈՒՏՆԵՐ ՍՈՒՐԵՆԱԿԱՆԻՑ (Ալլահվերդուց)

ՄԱՐԾՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- գրութ. կի՞մ.	Տեղու- թյուն	Ճամբի ծախս(մեկ ուղու՞թ.)
1. Ալլահվերդու յերկաթգծի պլատֆորմից վրսով: Սուրենական:	Սուրենականը վոչպես Լոռու պղնձահանքերի կենտրոն: Լենինի անվան և Շավլադի հանքայրերը: Մարքսի անվան գործարանը: Հի- դրոկայան: Պղնձի արտադրականու- թյունը: Բանվորական բնակարան- ներ: Բանակուժը:	2 կլ.	1 որ	
2. Ալլահվերդու պլատֆոր- մից վրսով: Սուրենական:	Ծանոթություն պղնձահանքերի և գործարանների հետ:		2 որ	

ՄԱՐՇԲՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
վորութ.
կրթ.
Տեղա-
բյուռ
Ճամբի
ծախս(ժեղ
ուղղութ.)

Սանահին:
(Գիշերել):

Սանահինի պատմական կամուրջը:
Սանահինի տաճարների ճարտարա-
պետությունը: Հուշարձաններ (Կյու-
րիկե Ա. և Դավիթ Անհողի, Ջա-
քարյանների և Տուտեորդու դամ-
բարանները):

Սանահինի և Հաղպատի վանքերի
պատմական նշանակությունը:

Վառնակ:
Հաղպատ:

Հողագործությունը: Անասնա-
պահության ձևերը: Անտառի ծա-
ռատեսակները: Անտառի նշանակու-
թյունը տեղական ժողովրդի համար:
Գլխի գործարանի մերձավորու-
թյան անդեցությունը:

	Հեղափոխական շարժումները Հաղ- պատում: Հաղպատի տաճարը «Համազաս- պը»: Զանգակատուն:			
Կայան բերդ:	Դերեհաի ձորի յերկրաբանական կազմությունը: Գետի աշխատանքը: Ձորի բուսականությունը: Այրեր: Բերդի դերը թաթարների արշա- վանքի ժամանակ:			
Ալլահվերդու պլատֆորմ: 3. Սուրենական (յերկա- քուղով):	Ծանոթություն պղնձահանքերի և գործարանի հետ:	17	4-5	
Քալադիրան: (Կառնով)	Դերեհաի ձորի յերկրաբանությու- նը: Անտառի բուսականությունը: Գետի աշխատանքը:	21	որ	

ՄԱՐՇԻՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- վորւթ- կիմ.	Տեղու- թյուն	Ճամբի ծախսի մեկ ուղղութ.
Զորագետ Հոռի ամրոց: Ստեփանավան: (գիշերել) Հոռու դաշտ: Ղարաղալա (գիշերել) (վոսֆով կամ ձիով)	Ելեքտրոկայանի շինարարական աշխատանքները: Ավերակներ միջնադարյան ամրությունների: Հոռու (Տաշիրի) անցյալը: Ռուսական զորական յեղածի ազդեցությունը: Կլիմայական կայան (ամառանոց): Մանկատուն: Կլիմայական առանձնահատկու- թյունները: Հողը: Հոռեցու տունը, տնտեսությունն ու կենցաղը: Թիֆլիսի մերձավորության ազդեցու- թյունը: Հայ, թուրք և ռուս ազգությունների փոխհարաբերությունը: Կալվածատիրական և նորատ-	29 11		

կան կարգերը կոռում: Գյուղացիա-
կան բռնկումները 10-րդ դարում:
կոռու գերը Հայաստանի խորհրդ-
դասնացման մեջ:

Ձիարուծարան և անասնարուծա-
րան: Պանրագործարան:

ա) Ղարախաչի լեռնանցք:

Խոնավ լեռնաշղթայի յերկրաբա-
նական ծագումը: Նշանակությունը
Սև ու Կասպից ծովերի գոլորշինե-
րի տարածման համար: Բուսակա-
նությունը: «Ղարախաչի քամի»:

Գյուլի Բուլաղ:
(գիշերել)

Ախուրյանի վերնազավառի տըն-
տեսությունը:

Հենինական:

18

7

33

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- վորութ. կմ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ժամկետ(մեկ ուղղությ.)
կամ բ) Վարանցովկա:	Ռուսական տիպիկ գյուղ: Կաթ- նատնտեսություն: Ռուսական և տեղական կենցաղի փոխադրեցու- թյունը:	8		
Ստեփանավան:		12		
Գերգեր:				
Բզովդալի լեռնանցք:	Բզովդալի շրջանի յերկրաբա- նական ծագումը: Բուսականու- թյունը:			
Ղշաղ: Մարտունական (Ղարաբլիսա)	Փամբակի իջվածք-հովիտը: Տար- բերությունը հոսվա դաշտից:	41		

VI ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ ԴԵՊԻ ՍԵՎԱՆԱ ԼԻՃԸ

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- գործ. կլմ.	Տեղա- թյուն	Համար ժամբ.(մեկ ազգութ.)
1. Յերեվան—Սևան (Յե լենովկա) տես մարշրուտներ Յերևանից:		70	1 որ	
2. Մարտունական (Ղարա- քլիսա) (վոսով):	Տեղագրություն. յերկք գետերի գետախառնուրդ: Անտառների բը- նույթը: Տնկարան: Խնձորարուծությունը: Տեքստիլ գործարան: Ամարածնոց: Հանգստյան տուն:		4 որ	
Վանաձորով վերելք դեպի Մայմեխի լեռնանցքը (Գի- շերել սարվորների մոտ):	Բուսականության փոփոխվելը Մարտունականից մինչև լեռնանց:			

ՄԱՐՇԻՐՈՒՑՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- վորութ. կիթ.	Տեղում- թյուն	Ճամբի ճանիթ(սեղ ուղղութ.)
Միսխանի ձոր. վարեջք Նոր Միխայիլովկա: Նոր խոտուրջուր (Կորուխ- Գյունեյ) (գիշերել): Թաքառու: Թայշարուխ: Ռնդամալ:	Քը. Ալպյան բուսականություն: Մարվորների կենցաղը: Վերելք Մայմեխի գաղաթը ար- շալույսին: Շրջակա լեռների պանո- րաման: Հույների կենցաղը: Կոմունա: Կաթնադործարան: Թուրքերի կենցաղը: Հայերի կենցաղը: Հայերի կենցաղը: Միսխանի ձորի յերկրաբանու-			

Մաղկաձոր (Դարաչիչազ)
(գիշերել):
(կառնով, ավստոսիով)

Ներքին Ախտա:

Սեվան — (Յելենովկա):

Յ Մաքսուհանյան (Ավտո
մոբիլով):

Թյունը: Հանքային հարստություն
ները: Բուսականությունը:

Ամառանոցներ: Հանգստ. տուն:
«Անապատան յերեխաների բարե-
կամեների ընկերության» մանկա-
տունը: Հնագիտական մնացորդներ
(Կեչառուքի վանքը):

Համեմատություն սուսական և
հայկական թաղերի:

Բուսական զոնաները մինչև
Համզա: իման և նրանց հետ աճան-
սության փոփոխվելը:

Ցանձուտի պղնձահանքը:

65

2 ուր

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
վորութ.
կիւմ.
Տեղա-
թյուն
Ճամբի
ժամը (ժնկ
ուղղութ.)

Համազիման:

Ջրբաժան. Փամբակ (Դերետ) և
Աղստավ գետերի կլիմայաբանա-
կան յերևույթները:

Եջք Աղստավ գետով:

Բուսական զոնաները Համազի-
մանից մինչև Դիլիշան:

Վոսկրեսենովկա:

Մալականների գյուղեր: Նրանց
տնտեսության և նիստ ու կացի
տարբերությունը Համազիմանի
տնտեսությունից և նիստ ու կացից:
Մալականների կրոնական հայացք-
ները: Նիկիտինայի թթու ջուրը:

Դիլիշան (գիշերել):

Չամի պուրակները: Անտառա-
յին անկաբան: Պաղարուծությունը
և որինակելի պտղատու պարտեզ:

Անասնաբուծարան: Որինակելի փե-
թականոց:

Դիլիջանը վորպես ամարանոց —
սանատորիա:

Նշանակությունը քոչի ժամա-
նակ: Դերը Հայաստանի խորհրդայ-
նացման մեջ:

Վերելք դեպի Սեմյոնովկա:

Խնուղու գեղեցկությունը: Պան-
րագործարան:

Սևան — (Յելենովկա):

Լեռնագրությունը Մարտունա-
կանից սկսած մինչև Յելենովկա:
Յերկրաբանական անցյալը:

42

Յարական քաղաքականությունը
և ուսն զաղթականների դասավո-
րությունը լեռնանցքներին և նա-

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Ք Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
գրութ.
կիմ.Տեղու-
թյունՃամբի
ծախս (մեկ
ուղղութ.)

4. Աղստավ (Աղբրեջան)
կայարան: (Ավստոսթիլով)

նապարհների հանգույցներին: Ռուս
և հայ գյուղական տնտեսություն-
ների փոխազդեցությունը:

Հազարի դաշտ: Վոռոգման սիս-
տեմը: Անասնապահների ամառային
քոչը և նրա ազդեցությունը տնտե-
սության և հայթրքական փոխ-
հարաբերությունների վրա ցարա-
կան ժամանակներում:

1 որ

Աղստավ գետի ձորով

Ձորի յերկրաբանական կազմու-
թյունը: Բուսական զոնաները: Ձո-
րի խճուղու նշանակությունը մին-
չև թիֆլիս—Յերևանյան յերկաթու-
ղու կառուցումը:

ՄԱՐՇԻՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Նա- մաս- նային կրթ.	Տեսչա- րային	Ճ-մար- մար(մեկ ուղղությ.)
Թարսաչայ, Իջևան, Զարխեշ, Դիլիջան, Սեմյոնովկա Սևան—(Յելե- նովկա), 5. Գյանջա (Ադրբեջան) Միսիլեի Գետքեկ կառույ Յելենենդորֆ, Կարաքեշիշ, Բանանց (Բայան) (Դիշե- րել), Զազուկ (Պիպ),	Զորի պատմական նշանակու- թյունը: Իջևան և Զարխեշ՝ վարպետ շըր- շակա գյուղերի տնտեսական կենտ- րոններ: Գերմանական . տնտեսություն: Գինեգործություն, Կոնյակի գոր- ծարան: Շրջանի մեծագույն հայկական գյուղի տնտեսությունը: Շիրի հանքեր:	75 42	5 որ	

ՄԱՐՇՏՈՒՏՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
քույր.
կլմ.
Տեղու-
թյուն
ժամերի
ծախք մեկ
ուղղութ.)

Մամուլում:

Ավերակներ:

Գետաբեկ (գիշերել)
Այստեղից 30 կլմ. ներդուղի
յերկաթգիծ մինչև Քալա.
կենտ (գիշերել):

Պղնձի հանքերը: Լեռնային նե-
ղուղի յերկաթգիծ (30 կլմ.):
Պղնձի հանքեր. հալոց:

Սատանա Խաչի լեռնանցք:

Շահողաղի շղթայի յերկրաբանա-
կան կազմությունը: Բուսականու-
թյան փոփոխվելը լեռնանցքի յեր-
կու լանջերին:

Քասյաման (գիշերել):

Գիլիի դաշտ. նրա առանձնահա-
տուկ բուսական և կենդանական
աշխարհները: Սևանա ծովի նախ-
կին սահմանները:

ՄԱՐԵՐՈՒՑՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- մուծ. թիվ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ծախս (մեկ ուղղութ.)
Մաղրա:	Թուրք ազգաբնակության տըն- տեսությունն ու կենցաղը:	125	2 որ	
Զաղալու:	Բասարզնչարի նշանակությունը ըրջանի համար: Սեպագիր արձանագրությունը:			
6. Գորիս	Հին ու նոր քաղաքամասեր: Այրեր: Յերկրաբանական կազմությու- նը: Զինգիլներ: Տեղական յերկրագործությունը և այգեգործությունը: Հանդստյան տուն:			
Անգեղակոթ:	Ուշթափալարի սարահարթը: Գյուղացիների կենցաղը: Յերկ-			

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- գրութ. կիմ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ծախք մեկ ազգութ.
Բազարչայ Լեռնանցք: Դարալագյազի հանքերը, Հանքաշատ 7. Հանքաշատ (Քեշիշքենդ), (Կառնով) Սելիմի Լեռնանցք: Ադիաման:	րազործությունը և սնանապահ- ությունը: Մալականների կենցաղը: Արճիճ արծաթային հանքերը: Ցածրադիր Դարալագյազի տըն- տեսությունը: Բարձրադիր Դարալագյազի տըն- տեսությունը: Քարվանատուն: Ադիաման գետի ձորը: Կուր- գաններ: Գյոզալզարա շղթայի արոտա- տեղիները:	85	3 ուր	

ՄԱՐՇԻՐՈՒՑՆԵՐ

Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Հետ-
քույր.
կլմ.
Տեղա-
թյուն
ձամբի
ծախքի մեկ
ուղղութ.

Նոր- Բայազետ:

Քաղաքի գյուղատնտեսական
տիպը: Պանրագործարան: Ձկնա-
սերմարան:

Քաղաքի հիմնարկման պատմու-
թյունը: «Հազարաշենք» տները:

Նորադուզ:

Գյուղացիների կենցաղը: Հնու-
թյունները:

111

Վերելքի մարշրուտներից
յուրաքանչյուրի համար մյու-
սը կարող ե լինել վարեջը:

ՄԱՐԵՐՈՒՑՆԵՐ	Ք Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- վորութ. կի՞մ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ծախք (մեկ ուղղութ.)
Շրջագայության Սեանա լճով: Սեան — (Յելենովկա), (նոգեմավով) Սեան կղզի:	Սեան գյուղի (Յելենովկայի) նշանակությունը Յերեան — Աղստավ ճամբի վրա: Ռուս գաղթականներ. սրանց կենցաղը. Հայաստան գաղթելու հանգամանքները, Կրոնական հայ- ացքները (պրիզուներներ): Ջկնաբանական կայան: Շրջակա լիճների կազմությունը: Լճի ծագումը: (Շրջակա լիճների պանորամա): Լճի ափազանի բուսա- կանությունն ու կենդանական աշ- խարհը: Սեանա լճի կլիմայական և վո- ռոգողական նշանակությունը: Լճի		1 որ	

ավազանի տնտեսությունը: Ձկնոր-
սությունը: Նավարկությունը:

Սևանա լճի ավազանի անցյալ
կյանքը: Սևանա կղզու վանքերը:

Ուրարտական մնացորդները Սե-
վանա ավազանում: (Որթաքլուի,
Գոլաղուանի, Զաղալուի, Նոր-Բա-
յազետի բեկտագիւրները):

Նորադուզ:

Գյուղի կենցաղը, հնություննե-
րը: Նոր-Բայազետի նավահանգիստը:

Զաղալու:

Գիւլի դաշտ: Նրա կենդանական
և բուսական աշխարհի պահպանու-
թյունը. («Արգելյալ վայր»):

Նաղեժդինո:

Մորդավացիների կենցաղը:

VIII ՄԵՎԱՆԱ ԼՃԻ ԱՐԵՎՄՏՅԱՆ ՅԵԶՐՈՎ

42

ՄԱՐՇԵՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հեռա- վորակ կիմ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ծախք (մեկ ուղղությ.)
Սևան (Յեկենովկա) 'վոսով, ձիով)	Տևս ԼՂ 40 Աղմաղան շղթայի հրաբղխային կաղմությունը: Նրա հանգած խառ- նարանները:		2 ուր	
Վերելք Ղըզըլ-Դաղի գա- ղաթը արշալույսին (գիշերել յայլաներում)	Տեսարան դեպի Այրարատյան դաշտն և Սևանա լիճը:			
Նոր Բայազետ (գիշերել)	Տես ԼՂ 39	37		
[Այբիջայի յայլանները:	Մերձալպյան բուսականություն: Սարվորների կենցաղը: Անասնա- պահություն. կաթնատնտեսություն]	45	2 ուր	

IX ԳՈՐԻՅ-ՄԵՂՐԻ-ՋՈՒԼՖԱ

43

ՄԱՐՇԵՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Լեռ- մարտ. կլմ.	Տեղա- թյուն	Ճամբի ժամրակ աղյուս.
Գորիս (վոսոՎ կամ ձիով)	Հին և նոր քաղաքամասեր: Այր- եր: Յերկրաբանական կազմությու- նը: Լեռնալանջերի ձևերը: Ջինգիլ- ներ: Յերկրագործությունը, այգեգոր- ծությունն ու հանքային հարստու- թյունները Ջանգեղուրում: Հանդստյան տուն: Այգիները:		Ծ-Ծ որ	
Ուշթափալար: Շնհեր և Խոր գյուղեր Սասանի կամուրջ	Բազար-չայ գետի ձորը: Թթու ջուր:			
Տաթև (գիշերել)	Տաթևի վանքը և նրա կուլտու-	18		

Հաթար (գիշերել)

բազան դերը միջին դարերում:
Գյուղացիական շարժումները նրա
կալիփաթեքներում:

Տաթևի սյունը՝ «Գավազան»
Եջանակ չայի գետի ձորը: Նրա
յերկրաբանական կազմությունը:

Անտառի ծառերի տեսակները
Կարմիր Նոյեմբերի պղնձահանքերը
Ընկ. Լենինի, ընկ. Շահումյանի
անվան հանքերը (հանքի պարու-
նակությանը) հալոցներ, գործու-
րան:

Փոխադրության պայմանները և
Բազու Ջուլֆայի յերկաթգծի նշա-
կությունը: Բանվորների թիվը, և
աշխատանքի ու կենցաղային պայ-

Ոխճի

մանները. բանվորության ազդեցու-
թյունը մերձավոր գյուղերի կյան-
քի վրա:

Ոխճի չայի ձորը: Հալիձորի ամ-
բոցը (նրա հետ կապված պատմա-
կան դեպքերը): Կհոաթաղի կա-
մուրջը:

Ալանգյաղի յայլանները:

Դիրաքլուի լեռնանցքը:

Փիրզավղան — մահմեդական սըր-
բավայրը, հեռավոր լեռների պանո-
րաման:

Պուստափ լյառը և նրա պաշ-
տամունքը:

Տաշտուն և Լիճք (գիշերել)

Մեղրի գետի սկզբնավորությու-

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ	Թ Ե Մ Ա Ն Ե Ր	Հետ- վորութ. կիմ.	Տեղա- թյուն	Ծանոթ ժամեր(մեկ ուղղութ.)
Հիշկվադ Մեղրի (գիշերել)	նը: Ավագանի վերին գոտու բուսա- կանությունը: Մեղրիի ամարանոց: Կյանքը եյ- վաններում և վրաններում: Քաղաքի թաղերը: Աշտարակնե րը և նրանց հետ կապված ավան- դությունը: Այգիներ: Շերամապահություն, բամբակարուծություն: Ազգաբնակչության գրագիտու- թյուն: Առաջին կոոպերատիվը: Խորհրդային իշխանության ձեռք առած միջոցները տեղական տնտե- սությունն ու կրթական գործը բարձրացնելու:	60		

ՄԱՐՇՐՈՒՏՆԵՐ

Ք Ե Մ Ա Ն Ե Ր

Համար.
Վարդապ.
Կլմ.
Տեղագր.
Քյան
Ճամբարի
Քանդակ
Քանդակ

47

Որդուբատ (Նախիջևանի Մեջ)
(Կառնով, ավստրոփիլով)

Ջուլֆա

Արաքսի ձորի յերկրարանական
կառնով յունը: Արաքսի սահանք-
ները:

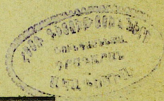
26

Որդուբատի այգիներն ու շու-
կան: 1000 առյա շինարը: Վ. Ազա-
գյուղը: Եւրարա-Գիլան:

48

Ջուլֆան վարդապ. Խ. Միսթյան
և Պարսկաստանի առևտրի համբա:

(Այց հին Ջուլա. գերեզմա-
նատուն)

ՀԱՅ ՀԻՄՆԱՐԱՐ ԳԻՒ. ԳՐԱԴ.

FL0044621

(104)

ԳԻՆՆ Ե 20 ԿՈՊԵԿ

A 7978